

İSLAM AHLAKINA GÖRE HIRS, AZİMLİLİK, KANAAT VE TEMBELLİK

Derleyen: Gürbüz Mızrak

İslam ahlakına göre hırs, bir şeyi şiddetle arzu etmek, ona aşırı derecede tutkun olmak, sonu gelmeyen bir istek ve açgözlülükle dünyaya bağlanmak olarak tanımlanır. İslamî literatürde hırs, nefsin en büyük hastalıklarından ve kalbi çürüten kötü hasletlerden biri olarak kabul edilir. Kişinin meşru sınırları çiğnemesine, kanaatsizliğe ve manevi felaketlere sürüklenmesine yol açtığı için yerilmiştir.

İslam'da mutlak surette yasaklanan ve kınanan hırs; maddi dünyaya, mala, mülke, makama ve şöhrete duyulan sınırsız ve bencilce tutkudur.

Hırslı insan Allah'ın kendisine takdir ettiği rızka ve nimetlere kanaat etmez. Sürekli daha fazlasını isteyerek şükürsüzleşir.

Gözü dönen insan, hedefine ulaşmak için helal-haram gözetmez; faiz, kumar, rüşvet, kul hakkı yeme ve hırsızlık gibi büyük günahlara kolayca sapabilir.

Dünyalık kazanma yarışı, insanı asıl yaratılış gayesinden ve ahiret hazırlığından uzaklaştırır.

Hırs hastalığından kurtulmak ve kalbi manevi huzura kavuşturmak için İslam âlimleri şu temel tedavi yöntemi üzerinde dururlar:

- Eldeki nimetle yetinmeyi bilmek, gözü sürekli yükseklerde ve başkasının malında bulundurmama.
- Rızkı verenin yalnızca Allah olduğuna tam bir teslimiyetle inanma. Dünyalık için hırsla kapılıp kendini yıpratmama.
- Kanaat etme.

Ancak kanaat, tembellik ile karıştırılmamalıdır. Kanaat, Müslümanın manevi huzurunu sağlayan bir erdemken; tembellik, İslam'ın yerdiği ve uzak durulmasını emrettiği büyük bir hastalıktır.

- Kanaat; kişinin elinden gelen tüm gayreti gösterdikten, çalışıp çabaladıktan sonra kaderine rıza göstermesi ve kendisine verilen paya razı olmasıdır. "*Rızkım varsa beni bulur*" diyerek oturmak yanlış bir anlayıştır. Önce gerekli tüm fiili çabayı ve çalışmayı (tedbiri) göstermek gerekir. Müslüman en iyi ve en helal kazanç için ter döker. Kanaat, çalışmanın öncesinde değil, sonrasında devreye girer.
- Tembellik ise; çalışma gücü, imkânı ve zamanı varken hiçbir çaba sarf etmemek, sorumluluktan kaçmak ve üretken olmamaktır. Tembel insan, sebeplere sarılmaz. Çalışmadan kazanmak ister veya başkalarının sırtından geçinmeyi hedefler. Bu durum, İslam'daki tevekkül (gerekli önlemleri alıp gerisini Allah'a bırakmak) anlayışıyla da bağdaşmaz. Tembellik insanı başkalarına muhtaç eder, özgüvenini ve onurunu zedeler.

Peygamberimiz, "*Tembellikten Allah'a sığınırım*" diyerek bu durumdan kaçınmıştır.

İslam, Müslümanın tembel olmasını istemez; azimliliği, çalışmayı ve başarıyı teşvik eder. Ancak azimlilik ile hırslı olma arasında çok temel farklar vardır:

- Azimlilik; Allah'ın koyduğu sebeplere sarılarak, sabırla, ahlaki kurallar dahilinde meşru bir hedefe ulaşmak için gayret etmektir. Sonuç ne olursa olsun tevekkül edilir.
- Hırs; sebeplere tam riayet etmeden, kısa yoldan ve ne pahasına olursa olsun sonuca ulaşma hastalığıdır. Hırsta tevekkül yoktur; hırslı insan neticeyi kendi çabasından bilir ve başarısızlıkta isyan eder.

CUMAMIZ HAYIRLARA VESİLE OLSUN.

ALLAH'A EMANET OLUN.